

5de vergadering

Dinsdag 7 november 2006

Aanvang 11.15 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Bierman-Beukema toe Water, Biermans, Broekers-Knol, Van den Broek-Laman Trip, Dees, Doek, Doesburg, Dölle, Van Driel, Dupuis, Eigeman, Engels, Essers, Franken, Van Gennip, De Graaf, Hamel, Hessing, Van Heukelum, Hoekzema, Holdijk, Jurgens, Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, Ketting, Klink, Kox, Van der Lans, Van Leeuwen, Leijnse, Lemstra, Van der Linden, Linthorst, Luijten, Meindertsma, Meulenbelt, Minderman, Noten, Van den Oosten, Pastoor, Platvoet, Putters, Van Raak, Rabbinge, Rosenthal, Russell, Schuurman, Schuyer, Slagter-Roukema, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Van Thijn, Thissen, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Wagemakers, Werner, Witteman, Witteveen, Woldring en De Wolff,

en de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, de heer Hoogervorst, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en mevrouw Van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Middel, Van Middelkoop, Maas-de Brouwer, Ten Hoeve en Pruiksma, wegens bezigheden elders;

Schouw, wegens verblijf buitenslands;

Nap-Borger, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Herstel van wetstechnische gebreken en leemten alsmede aanbrenging van enkele inhoudelijke wijzigingen in de Telecommunicatiewet, de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet, de Mijnbouwwet en enkele andere daarmee verbandhoudende wetten, de Wet voorraadvorming aardolieproducten 2001, de Wet op de kamers van koophandel en fabrieken 1997, de Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen en diverse andere wetten (Veegwet EZ 2005) (30027);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Warenwet teneinde een mogelijkheid op te nemen tot het stellen van hygiënevoorschriften bij het tatoeëren en het piercen en tot het houden van toezicht daarop, de werking van die wet uit te breiden tot eet- en drinkwaren die worden verhandeld op het continentaal plat, alsmede tot strafbaarstelling van artikel 27, derde lid, van die wet op grond van de Wet op de economische delicten (30173);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Gaswet in verband met de maatregelen die nodig zijn ter uitvoering van de verordening (EG) nr. 1775/2005 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 28 september 2005 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgas-transmissienetten (PbEU L 289) (30430);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de wet tot herstel van wetstechnische gebreken en leemten alsmede aanbrenging van enkele inhoudelijke wijzigingen in de Telecommunicatiewet, de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet, de Mijnbouwwet en enkele andere daarmee verbandhoudende wetten, de Wet voorraadvorming aardolieproducten 2001, de Wet op de kamers van koophandel en fabrieken 1997, de Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen en diverse andere wetten (Veegwet EZ 2005) (30433);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van een aantal wetten op het terrein van de arbeidsverhoudingen en de arbeidsmarkt (Verzameltwet arbeidsverhoudingen en arbeidsmarkt 2006) (30614);**
- **het wetsvoorstel Invoering van de Wet op het financieel toezicht en aanpassing van overige wetten aan die wet (Invoerings- en aanpassingswet Wet op het financieel toezicht) (30658);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het financieel toezicht ter uitvoering van richtlijn nr.**

Voorzitter

2006/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (herschikking) (PbEU L 177) en richtlijn nr. 2006/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (herschikking) (PbEU L 177) (Wet implementatie kapitaal-akkoord Bazel 2) (30672);

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het primair onderwijs en de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 in verband met buitenschoolse opvang (30676);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de huurtoeslag (wonen op water) (30811).**

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven (30164).**

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Justitie hartelijk welkom in ons midden.

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Witteveen** (PvdA): Voorzitter. Effectief optreden tegen de dreiging van terroristische misdrijven maakt aanpassingen van het geldende strafprocesrecht noodzakelijk. Enkele daarvan worden geregeld in dit wetsvoorstel, maar er zijn meer wetsvoorstellen, die al aan de orde zijn geweest of nog zullen komen, die hierop zijn gericht. Denk alleen al aan de voorstellen over de afgeschermde getuigen en de politiegegevens. Al deze voorstellen zijn en worden binnen en buiten het parlement van indringende kritische commentaren voorzien. Bij wijze van voorbeeld kijk ik naar het advies van de Raad van State, dat overwegend begrip toont voor de noodzaak om deze maatregelen te nemen, maar dan de belangrijke vraag stelt – die naar de mening van de Raad van State nog niet beantwoord is – in welke mate de verruiming van strafvorderlijk en strafrechtelijk optreden als thans voorgesteld noodzakelijk is om effectief te kunnen ingrijpen. In dat verband wijst de Raad van State op het reeds bestaan van een groot aantal strafrechtelijke instrumenten die in allerlei verschillende wetten zijn ingevoerd en die bij elkaar een scala van nog niet geheel benutte mogelijkheden, ook in strafprocessuele zin, laten zien. Er wordt bijvoorbeeld genoemd de mogelijkheid om ook preventief op te treden tegen terroristische aanslagen. Voorbeelden die de Raad van State noemt, zijn de samenspanningsbepaling, de rekrutering ten behoeve van de gewapende strijd, de verruiming van de strafbaarstelling van de voorbereidingsfase en zo is er nog meer. Ik citeer één zin waar de Raad van State concreet wordt: zo is het

mogelijk dat een anonieme tip dat een bepaalde persoon met een ander een afspraak heeft gemaakt voor het plegen van een terroristische aanslag, een verdenking van strafbare samenspanning oplevert waardoor tal van dwangmiddelen kunnen worden toegepast. Die zin moet eigenlijk in de verleden tijd gesteld worden, want het woord "verdenking" kunnen wij na vandaag vervangen door "aanwijzing". Wij gaan het begrip "verdenking" vervangen door het veel minder goed omschreven begrip "aanwijzing" dat er iets aan de hand is. In dat geval worden al die zware bevoegdheden ingezet.

Als wij nu de grote lijn van de vele commentaren in een paar woorden samenvatten, dan kan worden gezegd dat zich een aantal gevaren aandienen voor de kwaliteit van onze eigen rechtsstaat. Hierop dienen wij bij elke nieuwe wet goed bedacht te zijn. Om te beginnen wordt van veel van de voorgestelde procesrechtelijke ingrepen gezegd dat zij vermoedelijk in strijd zijn met de artikelen 5, 6 en 8 van het EVRM en de daarop ontwikkelde jurisprudentie van het EHRM die juist ook betrekking had op terrorismezaken. Dit vermoeden van strijdigheid met hoger recht hangt als een zware schaduw over alle discussies. Wij willen het terrorisme namelijk zo bestrijden dat wij binnen de marges blijven van de mensenrechtelijke normen die een democratische rechtsstaat kenmerken. Dat willen wij allemaal, de regering net zo goed als de oppositie. Oordelen over dit vermoeden van strijdigheid zijn intussen verre van eenduidig of eenvoudig. Slagen wij er echter niet in een rechtsstatelijke manier te vinden om terrorisme te bestrijden, dan levert dit een ideologische overwinning op voor de vijanden van de democratie. Die zijn er ook in Nederland.

Deze situatie zou op zich vereisen dat wij een breed, open debat voeren over een samenhangend pakket van maatregelen. Wij moeten de afwegingen over de rechtsstatelijkheid van terrorismebestrijding dus niet alleen bij elke afzonderlijke wetswijziging maken, want dat is niet voldoende. Al geef ik de regering graag toe dat wij dat ook moeten doen. Daarnaast en daarenboven moet de wetgever oordelen over het gehele systeem van de materieelrechtelijke en formeelrechtelijke aanpak van terrorisme dat eruit resulteert. Ons legaliteitsideaal brengt met zich mee dat wij daarnaar moeten streven. De regering heeft dat ideaal van een brede, open en systematische afweging van het hele pakket maatregelen echter kennelijk opgegeven, zo blijkt uit de memorie van antwoord in antwoord op vragen van mijn fractie. Doorgaan op de nu ingeslagen weg van telkens kleine wettelijke aanpassingen van het systeem, leidt tot een sluipende uitholling van vele uitgangspunten en waarden die ten grondslag liggen aan het strafrecht zoals wij dat tot op heden kennen. De Raad van State gaf hiervan al een onvolledig overzicht. Beetje bij beetje worden de gronden waarop de overheid in actie komt ruimer en vager omschreven, verminderen de rechten van verdachten, worden de mogelijkheden voor de advocaten om hun cliënten bij te staan ingeperkt, vermindert de privacy. Dit om eens een aantal trends te noemen.

Dat brengt twee verschillende verdere risico's met zich mee. Als de standaarden, rechten en handelingsmogelijkheden voor het terrorismedelict op een lager niveau zijn geplaatst, ontstaat er een precedent dat het gemakkelijker maakt om de normen in de toekomst ook voor andere ernstige delicten, zoals mensenhandel, te verlagen. Dit is het risico van een onbedoelde, maar